

серия
трансверсали

Издателска къща **КК** – Критика и Хуманизъм

е член на

Международния алианс на независимите издатели

International
Alliance
of independent
publishers

превод от френски: Юлиан Жилиев

Georges Perec
Penser/Classer

© Éditions du Seuil, 2003

La première édition de ce recueil posthume a été publiée par Hachette en 1985.

(Първото издание на този посмъртно издаден сборник е публикувано от Hachette през 1985 г.)

All rights are reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission of the copyright owner.

Жорж Перек
Мислене/Подрезждане

© Юлиан Жилиев, *превод*, 2023

© Ирина Джонкова, *художник корица*, 2023

© Издателска къща **КС** – Критика и Хуманизъм, 2023

ISBN 978 954 587 250 1

Всички права запазени. Забранено е възпроизвеждането на части от или на цялата публикация по какъвто и да било начин без изричното писмено съгласие на носителите на всички видове права върху изданието.

Публикуван през 1985 г., сборникът „Мислене/Подреждане“ е първият с текстове на Жорж Перек, издадени след смъртта му на 3 март 1982 г.

Подреждайки света, за да го разбере, Жорж Перек непрестанно разтърсва условностите на осезаемото и установените йерархии. Погледът му придава на всекидневните съществувания и неща неочаквана плътност, която обърква и удивлява.

Съдържанието на този том е съставено с приятелската помощ на Ерик Боматен, Марсел Бенабу и Ева Павликовска.

В това ново издание „Мислене/Подреждане“ днес намира мястото си сред седемте вече публикувани посмъртно сборника на Перек в поредицата на издателство „Свой“ „Библиотека на ХХІ век“.

Благодаря специално на Ела Бийненфелд, че направи възможно обединяването на тези седем тома в една поредица.

Морис Оландер

Съдържание

Бележки върху това, което търся	9
За някои употреби на глагола „живея“	13
Бележки, отнасящи се до предметите, които са върху работната ми маса	17
Три преоткрити стаи	23
Кратки бележки върху изкуството и начина човек да подрежда книгите си	29
Дванайсет коси погледа	41
Местата на една хитрост	55
Спомням си Мале и Исаак	67
81 кулинарни рецепти за начинаещи	85
Четене: социофизиологичен ескиз	107
За трудността да си представя идеален град	127
Размишления за очилата	131
Мислене/Подреждане	147
Библиографска справка за включените в книгата текстове . . .	175

Бележки върху това, което търся

Ако се опитам да дефинирам това, което се стремя да правя, откакто съм започнал да пиша, първата мисъл, която ми идва на ум, е, че никога не съм писал две подобни една на друга книги, че никога не съм имал желание да повтора в някоя книга определена формула, система или маниер, които вече са били използвани в предишна.

Тази систематична изменчивост многократно е обърквала отделни критици, загрижени да откриват характерния „отпечатък“ на съответния писател, проявяващ се в различните му книги; и несъмнено е смущавала някои от читателите ми. Тя ми е спечелила репутацията на нещо като компютър, на машина за производство на текстове. Аз самият обаче бих се сравнил по-скоро със селянин, който се е заел да обработва много ниви; една ще засади с цвекло, друга – с люцерна, трета – с царевица и т.н. По същия начин и книгите, които съм написал, се отнасят до четири различни полета, до четири режима на проучване, които може би в крайна сметка поставят един и същи въпрос, но го поставят всеки път в особена перспектива, винаги съответстваща за мен на различен тип литературна работа.

Първото от тези проучвания може да се окачестви като „социологическо“: как гледаме на всекидневието; то е в основата на текстове като *Нещата*¹, *Видове пространство*², *Опит за описание на няколко парижки места*³, както и на работата, свършена с екипа на *Cause commune* около Жан Дювиньо и Пол Вирилио.⁴ Второто проучване има автобиографичен характер: *W, или спомен от детството*⁵, *Тъмното магазинче*⁶, *Спомням си*⁷, *Места, където съм спал*⁸ и т.н. Третото, лудическото проучване отразява вкуса ми към всички онези принуди, одързостявания, „гами“ на упражняване, към всички видове работене, идея и средства за които ми даваха търсенията на Улипо⁹: палиндромии, липограми, панграми, анаграми, изограми,

¹ *Les Choses*; вж. бълг. превод: Ж. Перек, *Вещите*, С., 1967, Народна младеж, прев. Георги Панов; бел пр.

² *Espèces d'espaces*; бел. пр.

³ *Tentative de description de quelques lieux parisiens*; бел. пр.

⁴ През 1972 колектив, в който се събират хора от различни полета и който се нарича *Cause commune*, започва да издава списание със същото име, с главен редактор социолога Жан Дювиньо. Излизат 9 броя за 2 години, както и няколко отделни книжни тела до края на 70-те. *Cause commune* се заявява като „отворена трибуна“ за хроника на „всекидневното“ във всичките му лица и прояви, като опит за съпротива срещу „системата“, проникваща във всекидневните човешки взаимодействия; бел. р.

⁵ *W, ou le souvenir d'enfance*; бел. пр.

⁶ *La boutique obscure*; бел. пр.

⁷ *Je me souviens*; бел. пр.

⁸ *Lieux où j'ai dormi*; бел. пр.

⁹ Улипо (OuLiPo – съкращение от френското *Ouvroir de littérature potentielle*, „Работилница за потенциална литература“) е създадена през 1960 г. група на френскоезични писатели и математици, въодушевени да използват експериментално така наречените „писателски техники на принудата“ (следване на предварително зададени схеми, модели на писане); бел. р.

акростихове, кръстословици и пр. Накрая, четвъртото проучване се отнася до романовото: до вкуса към истории и перипетии, до желанието да пиша книги, които се поглъщат, докато си легнал по корем в леглото; типичният пример в това отношение е *Животът начин на употреба*¹⁰.

Това подразделяне е малко произволно и би могло да бъде много по-нюансирано: почти никоя от книгите ми не остава без известен автобиографичен маркер (например вмъквайки в хода на някоя глава намек за преживяно от мен през деня събитие); почти никоя също така не е писана, без да прибягна до една или друга свързана с Улипо принуда или структура, дори и само символно, но без споменатата структура или принуда да ме ограничава в каквото и да било.

Всъщност ми се струва, че отвъд тези четири полюса, които задават четирите хоризонта на моята работа – окръжаващият ме свят, собствената ми история, езикът, фикцията, – писателската ми амбиция е да преброждам цялата съвременна литература, без никога да почувствам, че се връщам назад или че вървя по собствените си следи, и да напиша всичко, което днес човек може да напише: дебели книги и тънки книги, романи и стихотворения, драми, либрета, криминалета, приключенски романи, научнофантастични романи, фейлетони, книги за деца...

Никога не съм се чувствал комфортно да говоря абстрактно, теоретично за работата си; дори да изглежда, че това, което създавам, е резултат от отдавна подготвена програма, от дългосрочен проект. Струва ми се, че

¹⁰ *La vie mode d'emploi*; заглавието преднамерено няма точка или тире след „Животът“ (вж. изданията от 1980 на изд. Народна култура и от 2015 на изд. Сиела); бел. пр.

по-скоро откривам – и доказвам – напредването си, работейки: докато книгите ми се следват една друга, у мен възниква чувството – то е понякога успокояващо, понякога създава дискомфорт (защото винаги зависи от една „предстояща книга“, от една незавършеност, обозначаваща онова неизразимо, към което отчаяно се стреми желанието за писане), – че те вървят по някакъв път, очертават пространство, трасират криволичещ маршрут, описват един по един етапите на някакво търсене, относно което бих могъл да отговоря не „защо“ го правя, а единствено „как“ го правя: смътно усещам, че книгите, които съм написал, се вграждат и придобиват смисъл в един всеобхватен образ, какъвто си създавам за литературата, но ми се струва, че никога не ще мога ясно да доловя този образ, че той за мен е нещо отвъд писането, едно „защо пиша“, на което мога да отговоря само ако пиша – непрестанно отлагайки самия момент, когато, понеже съм спрял да пиша, този образ би станал видим като неумолимо завършен пъзел.